

Айзък Азимов

Падането на нощта

"Ако звездите се появяваха само веднъж на хиляда години, как биха могли хората да вярват, да обожават и да пазят поколения наред мисълта за рая?"

Емерсън

Ътън 77, директор на Университета в Саро, издаде войнствено долната си устна напред и заби яростен поглед в младия вестникар.

Теримън 762 посрещна спокойно този яростен поглед. В началото на неговата кариера, когато рубриката му (сега вече широко разпространявана от агенцията по печата) бе само една налудничавя идея на репортер-новак, той положи всички усилия, за да стане изкусен майстор на „невъзможни“ интервюта. Те му струваха натъртвания, насинени очи, изпочупени ребра, но в крайна сметка му дадоха необходимото хладнокръвие и самоувереност.

Затова сега младият вестникар отпусна невъзмутимо протегнатата си за поздрав ръка, която бе явно пренебрегната. Реши да изчака кротко, докато старият директор преодолее гнева си. Странни птици са тия астрономи, а ако реакциите на Ътън през последните два месеца означават нещо, тогава същият този Ътън е най-странната птица сред тях.

Директорът на Университета в Саро овладя гласа си, макар че той все още потреперваше от съдържан гняв. Неговата премерена, в известен смисъл дори педантична фразеология, която бе една от отличителните черти на известния астроном, не му изневери и този път:

– Сър, Вие демонстрирате чудовищна наглост, идвайки при мен с това ваше безсрамно предложение.

Широкоплещестият телефотограф на Обсерваторията, Бийни 25 облиза устните си и успя да вметне нервно няколко думи:

– Вижте, сър, в края на краищата...

– Не се намесвай, Бийни – директорът изстреля нагоре една от посивелите си вежди. – Вярвам, че единствено добрите намерения са те накарали да доведеш тука този човек, но сега вече аз няма да търпя неподчинение.

Теримън реши, че е време да се обади:

– Директор Ътън, ако ми позволите да довърша мисълта си...

– Аз не вярвам, млади човече – извиси глас язвително Ътън, – че нещо, което се каните да ми кажете сега, би струвало повече от вашите ежедневни статии през последните два месеца. Оттогава Вие водите мащабна вестникарска кампания срещу моите усилия и усилията на моите колеги да мобилизираме света за опасността. А вече е прекалено късно тази опасност да бъде предотвратена. С многобройните си нападки срещу всеки един от нас Вие направихте всичко възможно, за да превърнете екипа на тази Обсерватория в посмешище – директорът грабна от бюрото си екземпляр от вестник „Chronicle“ издаван в град Саро, и го размахва яростно пред лицето на журналиста. – Дори особа като Вас,

известна със своята наглост, би трябвало да се поколебае преди да дойде при мен с молба да му позволя да отрази днешните ни резултати в своя вестник. От всичките новинари точно Вие!

Ътън захвърли вестника на пода, след което се отправи с широки крачки към прозореца и склучи ръце на гърба си.

– Можете да си вървите – солна се той през рамо на журналиста, докато наблюдаваше в потиснато настроение линията на хоризонта, където Гама, иай-яркото от шестте слънца на планетата, в този миг залязваше. Тя бе избледняла и вече започваше да пожълтява в мъглявината на хоризонта, а Ътън знаеше, че никога повече няма да я види в живота си на разумно човешко същество.

В следващия миг той рязко се обърна:

– Не, почакайте, елате тук! Аз ще Ви разкажа каквото искате – директорът потвърди с решителен жест намерението си.

Журналистът не бе и понечил да си тръгне. Сега той се отправи бавно към стареца.

– От всичките шест слънца – Ътън посочи залязващото светило – на небето е останала само Бета. Виждате ли я?

Нямаше нужда да пита. Бета почти беше стигнала зенита си, нейната яркочервена светлина заливаше земята, която плуваше в необикновен оранжев цвят, докато ярките лъчи на залязващата Гама умираха. Бета се намираще в афелий. Станала бе малка, по-малка, отколкото Теримън някога я бе виждал. Но сега това малко слънце имаше правата на безспорен властелин в небето на Лагош.

Собственото слънце на Лагош, Алфа, около което се въртеше планетата, бе в антипод, както и двете отдалечени съпътстващи го двойки. Червеното джудже Бета (непосредственият спътник на Алфа) остана само, съвсем само.

– За по-малко от някакви си четири часа – устременото нагоре лице на Ътън пламтеше от пурпурния залез – цивилизацията, която ние познаваме ще си отиде. Така ще стане защото, както виждате, Бета е единственото слънце на небето – старецът се усмихна тъжно. – Отпечатайте това! Няма да има кой да го прочете.

– Но, ако се окаже, че след четири часа... и след още четири... не се случи нищо? – запита Теримън кротко.

– Не берете грижа. Ще стане каквото трябва.

– Несъмнено! Но все пак... ако не се случи нищо?

– Мисля, че трябва да го изслушате, сър – изговори на един дъх Бийни 25.

– Поискайте изявлението да бъде гласувано, директор Ъгън – предложи Теримън.

Сред останалите пет членове от екипа на Обсерваторията настъпи оживление, до този миг те се стараеха да останат безучастни.

– Това не е необходимо – заяви категорично Ъгън и извади джобния си часовник. – Но щом като вашият добър приятел Бийни настоява така ревностно, аз Ви давам пет минути. Говорете!

– Чудесно! И така, какво толкова ще стане, ако ми позволите да се уверя с очите си какви са резултатите? Ако Вашите предвиждания се окажат правдиви, моето присъствие няма да навреди по никакъв начин, защото в такъв случай аз няма да напиша и ред за тях. От друга страна, ако не стане нищо, ще Ви се наложи да преглътнете насмешките или дори нещо по-лошо. Най-мъдро ще е да оставите някой приятел да Ви се надсмее.

– Да не би да имате предвид себе си, говорейки за приятел? – изръмжа Ъгън.

– Без съмнение! – Теримън седна и кръстоса крака. – Моите статии може и да са малко чепати, но аз давам на вас, хората, правото винаги да се съмнявате. В края на краищата не живеем в такова време, че да проповядваме: „Наближава краят на света!“ за Лагош. Трябва да проумеете, че хората вече не вярват в Книгата на откровенията. Те се тревожат от разбиранията на учените, щом взимат такъв обрат. Според последните изявления в крайна сметка ще се окаже, че Култистите имат право...

– Няма такова нещо, млади човече – прекъсна го Ъгън. – Макар и голяма част от нашите данни да са получени благодарение на Култа, в резултатите ни няма и помен от Култовия мистицизъм. Фактите са си факти и така наречената Култова митология има своите безспорни факти. Ние сме ги изложили, оставяйки настрана мистериозното в тях. Уверявам Ви, че сега Култът ни мрази много повече, отколкото Вие.

– Аз не Ви мразя. Само се опитвам да Ви внуша, че обществото е настроено враждебно. Хората са разгневени.

– Нека да са разгневени – устните на Ъгън се изкривиха в насмешлива гримаса.

– Добре, но какво ще стане утре?

– Утре няма да има!

– А ако има? Да кажем, че има... само за да си представим какво ще се случи. Този гняв може да прерасне в нещо много сериозно. В края на краищата Вие знаете, че през последните два месеца обстановката се изостри. Инвеститорите не вярват особено на новината, че идва краят на

света, но в същото време са предпазливи и изчакват всичко да се успокои, не влагат никъде парите си. Простосмъртните също не Ви вярват, така че пролетното обновление може и да почака няколко месеца... за да сме сигурни. Разберете ме! Веднага щом всичко това приключи, богатите ще поискат главата Ви. Ще кажат, че щом като дървените глави (моля да ме извините) могат да попречат на благоденствието на планетата с някакво побъркано предвиждане винаги, когато си поискат... от планетата зависи да ги постави на мястото им. Ще се разхвърчат искри, сър.

– И какво точно предлагате, за да предотвратите появата им? – директорът изгледа намръщен журналиста.

– Ами... – позасмя се Теримън – аз предложих да се заема с разглавяването на новината. Като съм в състояние да подреда така нещата, че найве да излезе само смехотворната страна. Трудно се издържа такова нещо, признавам си, защото ще се наложи да Ви изтипосам всички тук като купчина идиоти, които бръщолевят някакви глупости. Но, ако успея да накарам хората да Ви се присмиват, те могат и да забравят гнева си. В замяна моят издател иска всичко на всичко една изключителна история.

Бийни кимна в знак на съгласие и заговори неудържимо:

– Сър, всички ние мислим, че той е прав. През последните два месеца ние обмислихме всичко, но има вероятност, една на един милион, някъде в нашата теория или в изчисленията ни да е допуснатата грешка. Длъжни сме да вземем предпазни мерки.

Мъжете, насядали около масата, нададоха съдржани, одобрителни възгласи. А лицето на Ътън доби изражение на човек, който е лапнал нещо горчиво, но няма как да го изплюе:

– В такъв случай можете да останете, ако желаете. Но моля да бъдете съдржан и да не ни пречите да си изпълняваме задълженията. Не забравяйте също така, че аз съм отговорен за дейността на Обсерваторията и независимо от мненията, на които давате воля във Вашите статии, очаквам от Вас безпрекословно съдействие и истинско уважение...

Директорът бе застанал със склучени на гърба ръце, изпълнил решително глава. Вероятно щеше да продължи да говори, но един нов глас го прекъсна остро:

– Здравейте, здравейте, здравейте! – приветства ги нечий тенор и почти веднага изникна пълното лице на новодошлия, за да се разлее в доволна усмивка. – Каква е тук тази атмосфера като в моргата? Надявам се всички овладявате нервите си.

Ъгън се сепна и го изгледа втренчено:

– Ама какво по дяволите правиш тук, Шийрън – в гласа му прозвучаха нотки на раздражение. – Мислех, че възнамеряваш да останеш в Скривалището.

Шийрън се разсмя и тръшна ниското си, набито туловище върху един стол:

– Мътните да го вземат Скривалището! Отегчава ме. Искам да съм тук, където ври и кипи. Не смятате ли, че и аз съм малко нещо любопитен? Искам да видя онези Звезди, за които Култистите говорят непрекъснато – потърка той ръце и добави по-сериозно – Навън стана страшно мразовито. Такъв вятър духа, че като нищо може да превърне носа ти в ледена висулка. Изглежда Бета изобщо не топли вече от това положение.

Раздразнен до немай къде, изведнъж беловласият директор изскърца със зъби:

– Защо не си вършиш работата, ами се занимаваш с шуротии, Шийрън? Каква е ползата като си тук?

– Каква е ползата като съм там? – Шийрън разпери ръце в комично смирение. – Работата на психолога в Скривалището не струва дори колкото солта, която изяждам там. Те имат нужда от енергични, силни мъже, от здрави жени, които могат да раждат деца. А аз?! Аз съм с около петдесет килограма по-тежък, за да се присламча към активните мъже, а и в раждането на деца никак не ме бива. Та защо да ги обременявам с още едно гладно гърло? Тук се чувствам по-добре.

– Какво всъщност е Скривалището, сър? – запита веднага Теримън.

Шийрън изглежда едва сега забеляза журналиста, огледа го присвил вежди и издул дебелиите си бузи:

– А кой всъщност сте Вие, червенокосият?

Ъгън стисна устни, а после процеди мрачно:

– Това е Теримън 762, вестникар. Предполагам, че си чувал за него.

Журналистът протегна ръка:

– А Вие сте, разбира се, Шийрън 501 от Университета в Саро. Чувал съм за Вас – след което повтори въпроса си. – Какво всъщност е Скривалището, сър?

– Ами – поде Шийрън, – ние успяхме да убедим немалко хора в правотата на нашите предвиждания за... ъ-ъ-ъ... да го кажа по-ефективно... за приближаването на гибелния ден. Та тези хора взеха някои необходими мерки. Сред тях са предимно семействата на някои членове от персонала на Обсерваторията, от факултета към Университета в Саро.

Има и немалко семейства отвън. Наброяват всичко около триста човека, но три четвърти от тях са жени и деца.

– Разбирам! Те ще трябва да се крият там, където Тъмната и ъ-ъ-ъ... Звездите няма да могат да им причинят нищо лошо. А после да излязат, след като останалата част от света... бум и я няма.

– Ако могат. Няма да е лесно. С цялото обезумяло човечество, с обхванатите от пожарища големи градове... обстановката няма да благоприятства оцеляването им. Но те имат храна, вода, укритие и оръжия...

– Те имат много повече – обади се Ъгън. – Те имат всичките ни записки, с изключение на данните, които ще съберем днес. Тези записки ще означават всичко за следващия цикъл, точно те трябва да оцелеят. Останалото може и да се опропасти.

Теримън изумен подсвири тихо и продължително. После седна и остана замислен няколко минути. Междувременно мъжете около масата бяха извадили мини-шах и започнаха партия за шестима. Играеха бързо, в пълна тишина. Очите на всички бяха приковани като хипнотизирани в дъската. Теримън ги наблюдава известно време съсредоточено, после се изправи и се приближи до Ъгън, който седеше встрани от групата и разговаряше шепнешком с Шийрън.

– Чуйте ме – заговори им журналистът, – хайде да отидем някъде, където няма да пречим на момчетата. Искам да Ви попитам за някои неща.

Старият астроном се намръщи в отговор, но Шийрън изчурулика весело:

– Непременно. Приятно ще ми е да си поприказваме. Винаги ми е приятно. Ъгън ми разказваше какви са Вашите представи за световната реакция в случай, че предвижданията ни се провалят... и аз съм съгласен с Вас. Между другото следя Вашата рубрика, не пропускам нито една. И общо взето харесвам възгледи Ви.

– Моля те, Шийрън – изръмжа Ъгън.

– Какво? Добре де. Отиваме в съседната стая. Пък и там има по-меки столове.

В съседната стая наистина имаше по-меки столове. Имаше също така плътни, червени пердета на прозорците и килим в кафяво-червена разцветка. На фона на процеждащата се вътре червеникавооранжева светлина от Бета, в стаята натежаваше усещането за изсъхнала кръв навсякъде, където попадаха погледите им.

Теримън потръпна от гледката:

– Знаете ли, бих дал десет кредита за прилична доза бяла светлина само за една секунда. Де да бяха на небето Гама и Делта.

– Какви са вашите въпроси? – запита Ътън. – Моля да не забравяте, че времето ни е ограничено. След малко повече от час и петнайсет минути се качваме на горния етаж и после няма да има време за приказки.

– Ами добре, моля – Теримън се облегна и скръсти ръце на гърдите си. – Вие тук всичките изглеждате така сериозно запалени по „предстоящото събитие“, че започвам да Ви вярвам. Имате ли нещо против да ми обясните за какво е всичко това?

– Да не искате да ми кажете – избухна Ътън, – седейки ей така тук, че сипете по наш адрес подигравки вече толкова време и дори не сте разбрали какво се опитваме да Ви втълпим?

– Не съм чак толкова зле, сър – усмихна се добродушно журналистът. – Схванах основната идея: Вие твърдите, че след няколко часа целият свят ще потъне в мрак и, че цялото човечество ще полудее. Онова, което искам да чуя, е научното обяснение на процеса.

– Не, ти не искаш да го знаеш. Не искаш да го знаеш – намеси се Шийрън. – Ако питаш Ътън, да речем, че изобщо е в настроение да ти отговори, той ще ти извади сума ти книжа с цифри и томове с таблици. От тая бъркотия няма да проумееш нищо. А ако питаш мен, аз мога да ти представя случая простичко, с няколко думи.

– Добре. Питам теб.

– Тогава първо бих искал да пийна нещо – Шийрън потри ръце и погледна Ътън.

– Вода? – изсумтя старецът.

– Не се прави на глупак!

– Ти не се прави на глупак. Никакъв алкохол днес. Колко му е да напиеш хората ми. Не мога да позволя да ги изкушаваш.

Психологът изръмжа недоволно. После се обърна към Теримън, впи острия си поглед в него и заговори:

– Ти знаеш, разбира се, че историята на цивилизацията на Лагош има цикличен характер... подчертавам „цикличен“!

– Зная, че така е според сегашната археологическа теория – отговори предпазливо Теримън. – Приема ли се това за факт?

– Напълно. През този век теорията бе като цяло потвърдена. Този цикличен характер е... или по-скоро беше... една от най-големите загадки. Ние имаме данни за редица цивилизации, девет от тях са безспорни, а изследванията сочат, че съществуват и други. Всички те са

достигали в развитието до нашите висоти, но всички без изключение са били разрушавани от пожари в най-високата точка на своята култура. Никой не може да каже защо е ставало така. Всички центрове на културата са били унищожавани от пожарите напълно, без да остане и следа от причините.

– При тях не е ли имало каменен век като при нас? – Теримън слушаше внимателно.

– Вероятно е имало, но досега на практика за него не се знае нищо, с изключение на това, че хората от тази ера са били малко по-интелигентни от човекоподобните маймуни. Така че не си струва да го имаме предвид.

– Разбирам. Продължавайте!

– Има разни обяснения за тези повтарящи се катастрофи, всичките малко или повече са от рода на фантастиката. Едни твърдят, че причината е в периодични огнени дъждове; според други тя е в прекалената близост на Лагош с някое слънце; някои пък разтягат още по-големи дивотии. Но има една теория, много по-различна от останалите, която преминава от един век в друг.

– Зная. Имаш предвид онзи мит за „Звездите“ от Култистката Книга на откровенията.

– Точно така – остана доволен Шийрън. – Култистите казват, че на всеки две хиляди и петдесет години Лагош навлиза в голяма кухня, затова всичките слънца изчезват и настъпва пълен мрак над целия свят. И тогава, според тях, се появяват така наречените Звезди, които лишават хората от душите им и ги оставят без разум, като зверове, за да разрушат после самите те собствената си цивилизация. Разбира се, те смесват всичко това с много религиозно-мистични представи, но основната идея е тази.

Шийрън замълча за малко и си пое дълбоко дъх:

– И сега стигаме до Теорията за Универсалната Гравитация.

Психологът наблегна на първите букви от термина, които отекнаха в стаята, за да стане ясно, че за него те дори звучат като главни букви... В този миг Ъгън се извърна от прозореца, изсумтя шумно и напусна с тежки, бързи стъпки стаята.

Двамата го проследиха с поглед, а Теримън запита:

– Какво има?

– Нищо особено – отговори спокойно психологът. Двама от хората ни трябваше да дойдат още преди няколко часа, но никакви ги няма. Той е като с вързани ръце, защото всички специалисти, с изключение на

най-необходимите хора, са в Скривалището.

– Нали не вярваш двамата да са дезертирали?

– Кой? Фаро и Иймът ли? В никакъв случай. Макар че ако не се върнат до един час, може и да стане доста неприятно – Шийрън скочи изведнъж и очите му светнаха. – Както и да е, след като Ътгън го няма...

Психологът се приближи на пръсти до най-близкия прозорец, прилекна и извади от нишата под рамката бутилка с червена течност, която избълбука изкусително, когато мъжът я разклати.

– Мисля, че Ътгън не знае за нея – отбеляза той, връщайки се чевръсто край масата. – Моля! Имаме само една чаша, така че ти като гост можеш да я вземеш. Аз ще пия от бутилката – след което напълни фина-та чаша изключително внимателно.

Теримън се понадигна, готов да протестира, но Шийрън го стрелна с очи:

– Уважавай по-старите от тебе, млади човече.

– Карай тогава, стари мошенико – журналистът седна отново, лицето му се изкриви от мъчителна гримаса.

Адамовата ябълка на психолога подскачаше, докато той надигаше все по-високо и по-високо бутилката. След малко изсумтя доволен, примлясна и вече можеше да подеме отново разказа си:

– Но какво знаеш ти за гравитацията?

– Нищо, освен че е съвсем скорошна разработка, която още не е завършена. Известно ми е също колко сложно е това понятие, дотолкова, че само дванайсет мъже на Лагош са в състояние да го проумеят.

– Ха! Глупости! Празни приказки! Аз мога да ти обясня смисъла му само в едно изречение. Законът за Универсалната Гравитация гласи, че между всички тела във Вселената съществуват сили на привличане и че величината на такава сила между които да са две тела е пропорционална на произведението от масите им, разделена на квадрата от разстоянието между тях.

– Това ли е всичко?

– Напълно достатъчно! Необходими са били четиристотин години, за да се стигне до това едничко изречение.

– Защо толкова много? По начина, по който ти го обясни, звучи доста лесно.

– Защото великите закони не се предугадват от проблясъците на вдъхновението, каквото и да си мислиш. Обикновено са нужни съвместните усилия на цял един свят от учени векове наред. След като Дженови 41 открил, че Лагош се върти около слънцето Алфа, а не обратното – а

това станало преди четиристотин години, – астрономите не са спирали да работят здравата. Всички движения на шестте слънца били регистрирани, анализирани и изследвани. Появявали се теория след теория, които били проверявани отново и отново, променяни и отхвърляни, съживявани отново и преобразявани. Дяволски била трудна тази работа.

Теримън кимна замислено и протегна чашата си за още малко от питието. Шийрън неохотно позволи на няколко рубинени капки да напуснат бутилката.

– Преди двайсет години – продължи психологът, след като накваси и собственото си гърло – най-после се доказа, че Законът за Универсалната Гравитация обяснява точно орбиталното движение на шестте слънца. Това беше огромен успех.

Шийрън стана и се отправи към прозореца, все още стискайки бутилката.

– И сега стигаме до същността на въпроса. През последните десет години движенията на Лагош около Алфа бяха изчислени в зависимост от гравитацията и се оказа, че тя не съответства на наблюдаваната орбита, дори и ако бъдат взети предвид всички смущения, предизвикани от останалите слънца. Или законът е невалиден, или действа някакъв друг, още неизвестен фактор.

Теримън застана до Шийрън край прозореца и погледът му се плъзна по гористите склонове към островърхите покриви на град Саро, които проблясваха кървавочервени на хоризонта. Журналистът усети как чувството на несигурност започна да набъбва в него след като отправи бърз поглед към Бета. Кръвнишки червеното й око – дребно и зло – го гледаше злокобно от зенита си.

– Карайте нататък, сър – тихо каза Теримън.

– Астрономите се лутаха години наред, всяка поредна теория бе незащитима от предишната... докато Ътън не го осени идеята да се обърне към Култа. Главният в Култа, Сор 5, имаше достъп до някои данни, които опростяваха значително проблема. Ътън се залови за работа, тръгна по нова следа. Ами ако има друго несветещо планетарно тяло като Лагош? Ако има, както ти е известно, то би трябвало да свети единствено с отразена светлина, а ако е изградено от синкави скали, каквито са в по-голямата си част скалите на Лагош, тогава в червения простор непрекъснатото сияние на слънцата би направило това тяло невидимо – би го затъмнило напълно.

– Каква нелепа идея! – Теримън чак подсвирна от удивление.

– Това ти звучи нелепо? Ами чуй тогава друго: да допуснем, че

това тяло се върти около Лагош на такова разстояние, на такава орбита и има такава маса. че неговото привличане отговаря точно на отклонението на Лагош от собствената му орбита... знаеш ли какво ще стане?

Журналистът поклати глава в знак на отрицание.

– Ами понякога това невидимо тяло ще попада на пътя на някое слънце – Шийрън пресуши най-последе бутилката.

– Предполагам, че така става – реагира веднага Теримън.

– Да! Но в неговата плоскост на въртене се намира едно единствено слънце – психологът посочи енергично с палец смалилото се слънце – Бета! И както бе доказано, затъмнение има само тогава, когато подреждането на Слънцата е такова, че Бета остава сама в своето полукълбо, в най-отдалечената си точка. А междувременно Луната се намира на минимално разстояние от Лагош. Неизбежното затъмнение, предизвикано от луна с диаметър, който е приблизително седем пъти по-голям от диаметъра на Бета, ще обхване цялата ни планета и ще продължи повече от половин ден. И като резултат нито едно кътче от Лагош няма да избегне пагубните последствия. Такова затъмнение се случва веднъж на две хиляди и четирист и девет години.

– Значи това е моята история? – лицето на Теримън се бе удължило в безизразна маска.

– От началото до края – кимна в знак на потвърждение психологът. – Първо – затъмнението... което ще започне след четиридесет и пет минути... после – пълен Мрак и, може би, онези мистериозни Звезди... след това – лудост и край на цикъла.

Шийрън се замисли за миг-два:

– Ние загубихме два месеца... ние от Обсерваторията... то не бе достатъчно, за да убедим Лагош в опасността. Вероятно и две столетия нямаше да ни стигнат. Но нашите записки са в Скривалището. Днес ще направим снимки на затъмнението. Следващият цикъл ще поеме пътя си с истината и когато дойде следващото затъмнение, човечеството най-последе ще е готово за него. Помисли и за това, то също е част от твоята история.

Лек вятър надипли завесите на прозореца, когато Теримън го отвори и се наведе навън. Усети студените му повеи в косите си, докато наблюдаваше отблясъците на яркочервения залез по ръката си. И изведнъж възропта:

– Какво толкова има в Мрака, че ще подлуди мен?

Шийрън се усмихна сам на себе си, въртейки безцелно празната бутилка в ръка.

– Изпитвал ли си някога силата на Мрака, млади човече?

Журналистът се облегна на стената и се замисли:

– Не. Не съм. Но зная какво представлява. Просто... ъ-ъ-ъ... – той направи няколко неопределени движения с пръсти, после лицето му се оживи: – Просто няма светлина. Като в пещера.

– Някога влизал ли си в пещера?

– В пещера? Не, разбира се.

– Така си и мислех. Аз направих такъв опит миналата седмица... исках да разбера като как е на тъмно... но излязох бързо-бързо. Влизах навътре, докато отворът на пещерата се смаляваше до светеща точица, навсякъде другаде – тъмнина. Никога не съм допуснал, че човек с моето туловище е способен да бяга толкова бързо.

– Ами колкото до това – присви устни журналистът, – смятам, че аз не бих избягал.

Психологът оглеждаше младия мъж с досада, изписана недвусмислено на лицето му.

– Ей, друже, не казвай голяма дума! Ха дръпни завесите докрай, де!

Онзи го изгледа изненадан и каза:

– Защо? Когато на небето имаше четири или пет слънца, може би щеше да ни се прииска да намалим малко притока на светлина, но сега тя дори не е достатъчна.

– Там е работата. Дръпни пердето, после ела и седни тук.

– Добре – Теримън посегна към пискюла и дръпна завесата. Червената материя се плъзна по целия прозорец, месинговите халкички изсвистяха по релсата и над стаята надвисна мъглявочервена сянка.

Стъпките на Теримън отекнаха глухо в тишината, когато той се отпрати към масата, но заглъхнаха наскоро.

– Не Ви виждам, сър – прошепна журналистът.

– Ориентирай се пипнешком – нареди Шийрън.

– Но аз не Ви виждам, сър. Не виждам нищо – журналистът диша тежко, но получи в отговор само едно мрачно:

– А какво очакваше? Ела и седни!

Чуха се отново колебливи, бавно приближаващи се стъпки. Ръцете му опипаха шумно стола. Теримън бе останал без глас:

– Тук съм. Чувствам се... м-м-м... много добре.

– Хареса ти, нали?

– Н-не. Направо е кошмарно. Стените сякаш... – младият мъж замълча за миг, – сякаш се приближаваха и щяха да ме притиснат. Все ми се искаше да ги отблъсна. Но съвсем не полудявам. Всъщност

усещането не е толкова лошо, колкото мислех.

– Добре. Дръпни пак пердето.

Прозвучаха отново колебливите стъпки в мрака, шумоленето на завесите, когато Теримън ги опипваше, за да открие пискюла и най-накрая триумфалното обратно плъзгане на пердетата. Червената светлина заля стаята и Теримън с радостен вик вдигна очи към слънцето.

Шийрън избърса потта от челото си с опакото на ръката и каза разтереперан:

– А това беше само една тъмна стая!

– Поносимо е – въздъхна с облекчение журналистът.

– Да. Една тъмна стая се понася. Но ти ходи ли преди две години на Централното изложение в Джонгълър?

– Не, така стана, че не успях да отида. Шест хиляди мили са прекалено дълъг път, дори за тази изложба.

– А аз взех, че отидох. Спомняш ли си приказките за „Тунела на Тайните“, който счупи всички рекорди за забавления... по време на първия месец?

– Да. Нямах ли някаква връва по този повод?

– Малко нещо. Всичко бързо бе потулено. Знаеш ли, този „Тунел на Тайните“ беше дълъг цяла миля... без никакво осветление. Качваш се на една малка отворена кола и петнайсет минути се друсаш през Мрака. Много популярен беше... докато работеше.

– Популярен ли?

– Ами да. Много е възбуждащо да те плашат, когато това е част от играта. Бебетата имат вроден страх от три неща: от силен шум, от падане и от липса на светлина. Затова се смята за толкова забавно да връхлетиш изневиделица върху някого и да изкрещиш „У-у-у!“ Затова е така приятно да караш скейтборд. И точно затова този „Тунел на Тайните“ започна с огромни печалби. Хората излизаха от тази Тъма разтеперани, останали без дъх, полумъртви от страх, но продължаваха да си дават парите, за да влязат.

– Чакай, чакай, сега си спомних. Някои хора умряха там, нали. Слуховете се разнесоха след като го затвориха.

– Бум! Двама или трима мъртъвци – изсумтя тежко психологът. – Но това бе нищо! Платиха на семействата на мъртвите и убедиха градския съвет в Джонгълър да си затвори очите. В края на краищата, казаха те, щом като хора със слаби сърца искат да преминат през тунела, то си е за тяхна сметка... пък и грешката няма да се повтори. И така, сложиха един лекар в първото фоайе и изискваха всеки клиент да бъде прегледан

преди да влезе в колата. Така продажбата на билети дори се увеличи.

– А после?

– Имаше и нещо друго. Някои хора излизаха от тунела, но по вида им не личеше да има нещо нередно, освен това, че те отказваха да влизат в сгради... каквито и да са сгради. Дворци, резиденции, апартаменти, жилищни домове, вили, хижи, колиби, навеси, палатки.

– Искаш да кажеш, че са отказвали да влизат в тях, за да останат на открито? – Теримън го гледаше смаян. – А къде спяха?

– Под небето.

– Трябвало е да ги принудят да влязат.

– О, принуждаваха ги, принуждаваха ги. Тогава тези хора изпадаха в ужасна хистерия и правеха всичко възможно, за да си разбият главите в най-близката стена. Вкарваха ли ги в някоя сграда, бе непосилно да ги задържат вътре без усмирителна риза или огромна доза успокоително.

– Трябва да са били луди.

– Точно такива бяха. На всеки десет човека един, който бе преминал през този тунел, излизаше с помрачен разсъдък. Поискаха помощ от психолозите и ние направихме единственото възможно нещо: затворихме изложението – разпери безпомощно ръце Шийрън.

– Какво им беше на тези хора? – запита накрая журналистът.

– В основни линии същото, каквото изпитваше ти, когато си мислеше, че стените на стаята се сгромолясват върху тебе в тъмнината. За инстинктивния страх на хората от липсата на светлина си има психологически термин. Ние го наричаме „клаустрофобия“, защото отсъствието на светлина е свързано винаги със затворени пространства, така страхът от едното е страх и от другото. Разбираш ли?

– Ами онези хора от тунела?

– Онези хора от тунела бяха нещастници, чиято психика не е била достатъчно гъвкава, за да преодолее обзелата ги клаустрофобия от Мрака. Петнайсет минути без светлина е много време. Ти остана така две-три минути, но съм сигурен, че се разстрои доста. Хората от тунела получиха така наречената „клаустрофобна фиксация“. Техният подсъзнателен страх от Мрака и затворените пространства бе кристализирал и станал активен, а доколкото можяхме да определим – дори постоянен. Ето какво са способни да причинят петнайсет минути престой на тъмно.

Настъпи продължително мълчание. По челото на Теримън започнаха бавно да се очертават все повече и повече бръчки:

– Не вярвам да е толкова страшно.

– Имаш предвид, че не ти се иска да вярваш – солна се Шийрън. –

Страх те е да повярваш. Погледни през прозореца!

Теримън се подчини и психологът продължи веднага:

– Представи си Мрака... той е навсякъде. Докъдето стига погледът ти светлинка няма. Къщите, дърветата, полята, земята, небето... всичко е черно! И като капак – Звезди – каквото и да са те. Можеш ли да си представиш тази картина?

– Да, мога – заяви Теримън рязко.

– Лъжеш! – психологът стовари юмрук по масата с неочаквана ярост. – Не можеш. Твоето съзнание не е пригодно за такава представа, както не е способно да си представи безкрая или вечността. Ти можеш само да говориш за тях. Една частичка от реалността те обърква, а какво ще стане когато започнат да се сипят истинските бедствия? Мозъкът ти ще се сблъска с феномен, който е извън обсега на неговите възможности за разбиране. Тогава ти ще полудееш напълно и безвъзвратно! Няма никакво съмнение!

Психологът помълча известно време и добави тъжно:

– Още няколко хилядолетия болезнена борба отиват на вятъра. Утре на цялата планета няма да остане и един непокътнат град.

– Този извод не става за следствие от казаното дотук – Теримън си възвърна до известна степен равновесието. – Аз все още не вярвам, че е възможно да полудея, защото на небето няма слънце... но дори и да полудея, както и всички останали хора, по какъв начин това ще унищожи градовете? Да не би ние да ги разрушим?

– Ако ти се намираше в Тъмнина, какво щеше да ти се иска най-много? – Шийрън бе ядосан. – Кое щеше да е онова нещо, за което щеше да крещи всеки твой инстинкт? Светлина, по дяволите, светлина!

– И какво?

– А как би получил светлина?

– Не знам – реагира без да мисли Теримън.

– Какъв е единственият начин за получаване на светлина при липсата на слънце?

– Откъде да зная?

Двамата стояха настръхнали един срещу друг, носовете им почти се опираха.

– Запалваш нещо, господине – изрече Шийрън. – Виждал ли си някога горски пожар? Бил ли си някога на лагер на открито, готвил ли си някога месо на огън от дърва? Знаеш, че горящите дървета не дават само топлина. Те дават и светлина, хората го знаят. А когато настъпи мрак, те искат светлина и се сдобиват с нея.

– Значи ще палят горите?

– Ще палят каквото докопат. Трябва да имат светлина. Затова ще трябва да запалят нещо, а дървата не са под път и над път... така че ще подпалват каквото имат подръка. Ще имат светлина... и всяко населено място ще бъде обхванато от пламъци!

Мъжете стояха, впили очи един в друг, сякаш всичко бе въпрос на надмощие на волята. След известно време Теримън се отдръпна безмълвно. Дишаше тежко, въздухът в гърлото му къркореше. До съзнанието му не достигаше внезапната суматоха, която се чуваше от съседната стая, иззад затворената врата.

Шийрън заговори с усилие, стараяше се да придаде на думите си значение:

– Мисля, че дочух гласа на Иймот. Вероятно той и Фаро са вече тук. Хайде да отидем да видим какво ги е забавило.

– Защо не! – измърмори Теримън, пое дълбоко въздух и явно се окопоти. Напрежението спадна.

В стаята цареше невъобразим шум. Членовете на екипа на Обсерваторията се бяха скупчили около двама млади мъже, които сваляха космическите си костюми и парираха засипващите ги от всички страни въпроси.

Ъгън си проправи път през скупчените хора и стрелна разгневен лицата на новодошлите:

– Съзнавате ли, че остава по-малко от половин час до фаталния срок? Къде бяхте?

Фаро 24 се настани на един стол и разтри ръцете си. Страните му бяха червени от студа.

– Иймот и аз току-що завършихме един наш замисъл, малко налудничав експеримент. Опитвахме се да разберем дали бихме могли да създадем обстановка, чрез която да наподобим резултата от появата на Мрака и Звездите, за да имаме предварителна представа каква ще бъде обстановката.

Думите му предизвикаха объркан шепот сред почти всички мъже, а в очите на Ъгън се появи внезапен интерес:

– Не е ставало дума за това преди. Как се решихте на този експеримент?

– Ами идеята ни хрумна отдавна. Разработвахме я в свободното си време. Иймот знаеше една малка едноетажна къща в града, с

куполообразен покрив. Мисля, че някога е била използвана за музей. Както и да е, двамата я купихме...

– Откъде намерихте пари? – Ътън го прекъсна безцеремонно.

– От банковите си сметки. Струва ни две хиляди кредита – измърмори Иймот 70 и веднага зае отбранителна позиция – Добре де, какво толкова? Утре две хиляди кредита ще бъдат две хиляди късчета хартия. Това е то.

– Ами да – подкрепи го Фаро. – Купихме къщата и я облицовахме отгоре надолу с черно кадифе, за да получим колкото може по-правдоподобен Мрак. После пробихме малки дупчици в тавана и покрива и ги покрихме с метални пластинки, които се отместват едновременно при натискането на едно копче. Не сме вършили всичко сами, наехме дърводелец, електротехник и някои други майстори... парите не бяха от значение. Въпросът бе да получаваме светлина през дупчиците, за да имаме ефект, подобен на ефекта при появата на звездите.

Настъпи тишина, в която никой не смееше и дъх да си поеме. Само Ътън отсече начумерено:

– Нямахте право да се залавяте с частни...

– Зная, сър – Фаро изглеждаше засрамен, – но честно казано Иймот и аз мислехме, че експериментът е малко опасен. Ако той наистина успее, почти бяхме сигурни, че ще полудеем... от всичко, което ни е говорил Шийрън, решихме че е доста вероятно да стане така. Искахме да рискуваме само ние. Осени ни идеята, че ако можем да запазим разума си, би било възможно да придобием имунитет за истинските събития и тогава да подготвим и вас, останалите, по същия начин. Но нищо не се получи...

– Защо? Какво стана?

Иймот се нагърби с отговора:

– Затворихме се вътре и изчакахме очите ни да се приспособят към тъмнината. Обзе ни ужасяващо чувство, защото пълният Мрак те кара да си представяш как стените се сгромолясат върху тебе. Но ние преодоляхме това усещане и натиснахме копчето. Пластинките се отместиха и целият покрив заблестя, осеян от малки, светещи точки.

– После?

– После... нищо. Това бе най-големият удар. Нищо не се случи. Беше просто покрив с дупчици по него и точно така изглеждаше. Опитвахме отново и отново... затова се забавихме... но нямаше никакъв ефект.

В настъпилата оглушителна тишина всички погледи се обърнаха към Шийрън. Той седеше неподвижен, с отворена уста.

Теримън заговори пръв:

– Знаеш какво означава това за цялата теория, която си изградил, Шийрън, нали? – журналистът захихика с облекчение.

Но Шийрън вдигна ръка:

– Чакайте малко. Оставете ме да обмисля случая – после щракна с пръсти и когато вдигна глава, в очите му вече нямаше нито учудване, нито несигурност. – Ами, да, разбира се...

Психологът не се доизказа, защото някъде над тях се чу силно издрънчаване. Бийни скочи и се спусна по стълбата с вик: „Какво става, по дяволите?“

Останалите го последваха.

Всичко стана много бързо.

Щом се озова на покрива, Бийни забеляза от пръв поглед разбитите фотографски плаки и мъжа, който се бе надвесил над тях. В следващия миг се хвърли вбесен върху него и го сграбчи за гърлото в мъртва хватка. Започна дива борба, а когато останалите от екипа се присъединиха, непознатият бе задушен и затрупан под тежестта на шестима разгневени мъже.

Ътън пристигна последен, дишаше тежко:

– Изправете го!

Служителите започнаха да се вдигат неохотно. Непознатият – задъхан, с разкъсани дрехи и насинено чело бе изправен на крака. Имаше къса, светла брада, накъдрена не без доста усилия според претенциозния стил на Култистите.

Ръцете на Бийни се преместиха от гърлото на яката му и здраво го разтърсиха.

– Хайде, плъх, казвай какво търсиш тук. Тези плаки...

– Не търсех тях – възрази хладно Култистът. – Случайно стана.

Бийни проследи фанатичния му поглед и изръмжа:

– Значи си търсил самите обективи. Тогава плаките за теб са били щастлива случайност. Ако беше докоснал Щракащата Берта или някой от другите, щеше да умреш в бавни мъки. Но сега... – той замахна с юмрук.

– Стига! Пусни го! – сграбчи го Ътън за ръкава.

Младият техник се поколеба, но отпусна неохотно ръка. Директорът го избута настрани и застава срещу Култиста:

– Ти си Латимър, нали?

Култистът се поклонил високомерно и показа символа на бедротото си:

– Аз съм Латимър 25, адютант трети ранг на Негова Светлост Сор 5.

– И ти... – посивелите вежди на Ътън се стрелнаха нагоре – беше с Негова Светлост, когато ме посети миналата седмица, нали?

Латимър се поклонил за втори път.

– И какво искаш?

– Нищо, което бихте ми дали по собствено желание.

– Сор 5 те е изпратил, предполагам... или идеята е лично твоя?

– Няма да отговоря на този въпрос.

– Ще има ли и други посетители?

– Няма да отговоря и на този въпрос.

Ътън погледна часовника си навъсен:

– Е, човече, какво е това нещо, което твоят господар иска от мен?

Аз изпълних моята част от сделката.

Латимър се усмихна едва-едва, но не каза нищо.

– Аз го помолих – продължи ядосан Ътън – за някои данни, с които само Култът можеше да ме снабди. Бяха ми дадени. За тях благодаря. В замяна обещах да докажа истинността на вярата на Култа.

– Нямаше нужда от доказателство – гордо отвърна натрапникът. – Тя отдавна е доказана в „Книгата на откровенията“.

– За шепата членове на Култа няма нужда от доказателства. Не се преструвай, че не ме разбираш. Аз предложих да представя научно потвърждение на вашите вярвания. И го направих!

– Да, направи го... с лисича хитрост – Латимър присви ожесточено очи, – защото твоето мнимо обяснение подкрепи вярванията ни и в същото време отхвърли изцяло необходимостта от тях. Ти направи от Мрака и Звездите природен феномен и така промени смисъла на тяхната значимост. Това е богохулство!

– Ако е така, грешката не е моя. Фактите съществуват. Какво можеш да направя, освен да ги оповестя?

– Твоите „факти“ са измама и заблуда.

– Как би могъл ти да го знаеш?

– Зная! – отговорът носеше белега от сигурността на абсолютната вяра.

Лицето на директора пламтеше. Бийни зашепна нещо настойчиво, на Ътън му махна да замълчи.

– И какво иска Сор 5 от нас? Предполагам какво: той все още мисли, че като се опитваме да убедим света да вземе мерки срещу заплашващата го лудост, излагаме на риск безброй хора. Успехът не е на наша

страна, ако това има значение за него.

– Самият опит причини достатъчна вреда и вашите греховни усилия да се доберете до информация посредством дяволските си инструменти трябва да бъдат спрени. Ние се подчиняваме на волята на Звездите и аз мога само да съжалявам, че моята несръчност ми попречи да разбия на парчета уредите ви.

– Това нямаше да ти бъде от особена полза – отвърна Ътън. – Всичките ни данни, с изключение на тези от преките ни наблюдения, които смятаме да направим сега, са вече на сигурно място, далеч от всякаква възможност да им се навреди – директорът се усмихна, но в усмивката му имаше горчивина. – Както и да е, настоящето ти положение на неуспял крадец и престъпник не се променя.

Ътън се обърна към мъжете зад себе си:

– Някой да се обади на полицията в Саро.

– По дяволите, Ътън, какво ти става – развика се Шийрън. – Няма време за такова нещо – той си проправяше път между мъжете. – Чакай, остави ме да оправя тази работа.

– Сега не е време за твоите маймунджулци, Шийрън – изгледа го навъсен директорът. – Ще бъдеш ли така добър да ме оставиш да се справя, както аз преценя? Точно в тази ситуация ти си съвсем чужд човек и недей да го забравяш.

– Но защо трябва да си създаваме излишни грижи и да викаме полицията – възпротиви се психологът, – затъмнението на Бета е след минути... този млад човек е готов с удоволствие да даде честната си дума и да остане, без да ни причинява никакви неприятности.

– Нищо подобно няма да направя – отхвърли веднага предложението Култистът. – Имате право да правите с мен каквото пожелаете, но би било честно да ви предупредя, че веднага щом ми се удаде възможност, аз ще довърша онова, за което съм дошъл. Ако разчитате на честната ми дума, по-добре извикайте полиция

– Ти си решителен човек – усмихна се приятелски Шийрън. – Ами тогава ще ти обясня нещо. Виждаш ли онзи млад мъж до прозореца? Той е силно, яко момче, цар е на юмруците, простоват на всичкото отгоре. Започне ли веднъж затъмнението, няма да има друга работа, освен да те държи под око. А край него ще бъде и аз... доста съм пълен за активен юмручен бой, но все още ме бива да помагам.

– И какво от това? – запита с ледена интонация Латимър.

– Слушай и ще ти кажа. Веднага щом започне затъмнението, Теримън и аз ще те хванем и ще те отведем в малък килер с една врата, на

която има огромен катинар, но няма прозорци. Ти ще останеш там по време на цялото затъмнение.

– А после – Латимър си пое ожесточено дъх – няма да има кой да ме освободи. Знам не по-зле от теб какво означава идването на Звездите... знам дори доста по-добре. Като обезумеете всички, няма изгледи да ме освободите. Чака ме задушаване или бавна гладна смърт, нали? Точно това бих могъл да очаквам от група учени. Не ви обещавам нищо. Въпрос на принцип е и няма да го обсъждам повече.

Тъгн изглеждаше неспокоен. Помътнелите му очи бяха тревожни:

– Наистина, Шийрън, дали да го...

– Моля те! – психологът нетърпеливо му махна да млъкне. – Не съм си помислял нито за миг, че нещата ще стигнат толкова далеч. Латимър току-що се опита да ни пробута един хитроумен малък блъф, но аз не съм психолог само защото харесвам звученето на тази дума – той се усмихна на Култиста. – Хайде-хайде, не мислиш наистина, че предлагам нещо толкова жестоко като бавна гладна смърт. Драги Латимър, ако те заключа в килера, ти няма да видиш Мрака, няма да видиш Звездите. Не са нужни особени познания за основното верую на Култа, за да проумея, че за теб да бъдеш скрит от Звездите, означава да загубиш безсмъртната си душа. Аз вярвам, че си почтен човек. Ако си съгласен, ще приема честната ти дума да не правиш по-нататъшни опити за проваляне на работата ни.

Една вена пулсираше бясно на слепоочието на Латимър, а той изглеждаше вгълбен в себе си, когато хрипливо изрече:

– Имаш я! – после изведнъж избухна в гняв. – Но се утешавам при мисълта, че всички вие ще бъдете прокълнати за днешните си деяния – той се завъртя на токове и гордо се отправи с широки крачки към високия трикрак стол до вратата.

– Седни до него, Теримън – кимна Шийрън на журналиста. – Хей, Теримън.

Журналистът не помръдваше. Бе силно пребледнял, дори устните му се бяха обезкървили, но все пак прошепна:

– Гледайте! – пръстът, с който сочеше към небето, трепереше, а гласът му бе сух и дрезгав.

Всички спонтанно ахнаха, когато погледите им се насочиха нагоре и за миг застинаха по местата си без да дишат.

Бета беше нащърбена от едната страна!

Мъничкото късче тъмнина бе може би с големината на нокът, но за хората, приковали очи в него, то имаше силата на Страшния съд.

Погледнаха към слънцето само за миг. Последва леко объркване, което продължи по-кратко и от смайването в началото на затъмнението, но веднага отстъпи място на дисциплинираните и бързи действия – всеки един от мъжете се зае с възложената му задача. В решителен момент няма време за емоции. Тези мъже бяха просто учени-изследователи по време на работа. Дори Ътън изчезна нанякъде по своите задължения.

– Първият контакт трябва да е бил преди петнайсет минути – каза прозаично Шийрън. – Малко рано, но почти навреме, като се имат предвид неточните изчисления.

Той се огледа и се приближи на пръсти до Теримън, който продължаваше да гледа през прозореца. Психологът внимателно го отдръпна оттам:

– Ътън е бесен – прошепна Шийрън, – така че стой настрана. Той изпусна първия контакт заради тази разправа с Латимър и ако се изпредиш на пътя му, ще нареди да те изхвърлят през прозореца.

Журналистът кимна набързо и седна. Шийрън се вторачи в него изненадано:

– По дяволите, човече! – възкликна той. – Ти трепериш.

– А? – другият облиза сухите си устни и направи опит да се усмихне. – Не се чувствам много добре, така е.

– Но се владееш, нали? – нещо в погледа на психолога се втвърди.

– Да! – викна Теримън в изблик на негодувание. – Дай ми само възможност, моля те. Наистина не вярвах в тези безсмислици... в подсъзнанието си... до този момент. Дай ми възможност да свикна с мисълта за тях. Ви сте се подготвяли повече от два месеца.

– Тук си прав – отговори замислено Шийрън. – Слушай! Имаш ли семейство – родители, жена, деца?

Теримън поклати глава в знак на отрицание:

– Имаш предвид Скривалището, предполагам. Не, не се безпокой. Имам сестра, но тя е на две хиляди мили отук. Дори не знам точния ѝ адрес.

– Ами тогава какво ще кажеш за себе си? Разполагаш с достатъчно време, за да стигнеш до там, а те са с един по-малко, откакто ги напуснах. В края на краищата не си необходим тук, би бил чудесно попълнение за тях.

– Смяташ, че умирам от страх, нали? – Теримън го изгледа с досада. – Но разбери, господине, аз съм журналист и съм изпратен тук да направя репортаж. Така и ще направя.

– Разбирам – по лицето на психолога се появи бегла усмивка. –

Професионална чест, така ли?

– Можеш и така да го наречеш. Но да знаеш, човече, бих дал дясната си ръка за още една бутилка с онзи огнен сок, дори да е половината от тази, която ти излочи. Ако някой някога е имал нужда от алкохол, то това съм аз.

Теримън замълча. Шийрън го буташе настойчиво:

– Чуваш ли? Слушай!

Младият мъж проследи с поглед движението на брадичката му и видя Култиста. Забравил всичко около себе си, Латимър стоеше с лице към прозореца и в див екстаз напевно си мърмореше нещо.

– Какво приказва? – запита тихо журналистът.

– Цитати от „Книгата на откровенията“, пета глава. Стой тихо и слушай, казвам ти! – настоя Шийрън.

Гласът на Култиста се извиси от внезапен изблик на страст:

„И стана така, че в онези дни Слънцето, Бета, оставаше в самотно бдение на небето за все по-дълги периоди след всяко завъртане. Докато настъпи време, когато вместо пълно, то правеше половин завъртане. И остана само – смалено и студено да свети над Лагош.

И хората се събираха по площадите и улиците да обсъждат и да се чудят на видяното, щото странен душевен смут ги бе завладял. Умовете им бяха тревожни, речта им – объркана. Щото душите на хората очакваха идването на Звездите.

И в града Тригон, късно по пладне дойде Вендрет 2 и каза на хората от Тригон: «О, грешници! Като презряхте пътищата на праведността, идва часът на разплатата. Кухината вече се приближава, за да погълне Лагош, да. И всичко, що е в нея!»

И още докато той говореше отвърстието на Кухината от Мрак обхвана края на Бета, така щото за целия Лагош тя се скри от погледите. Силни бяха воплите на хората, когато тя изчезна и голям бе душевният им страх, дето ги обзе.

И стана тъй – Мракът на Кухината падна върху Лагош и нямаше никаква светлина по цялата повърхност на Лагош. Хората бяха съвсем като ослепели, щото никой не можеше да види съседа си, макар да усещаше дъха му върху лицето си.

И в тази тъма се появиха Звездите, безбройни и с такава смайваща красота, щото дори листата на дърветата ахнаха от учудване.

Тогава душите на хората се отделиха от тях и изоставените им тела се преобразиха в същи зверове; да, толкова жестоки и диви; тъй бродеха с диви викове из почернелите улици в градовете на Лагош.

И после Звездите пратиха долу Небесния пламък, и щом паднеше той в градовете на Лагош, те биваха изпепелени докрай. Така щото от човека и от творенията на човека не остана нищо.

И тогава...“

В тона на Латимър внезапно се прокраднаха нови нотки. Очите му не трепнаха, но той бе усетил внимателните погледи на другите двама върху себе си. Тогава с лекота, дори без да си поеме дъх, той промени тембъра на гласа си и речта му започна да се лее по-плавно.

Теримън се изуми. Думите сякаш му бяха познати, но смисълът им му убягваше. Неуловима промяна в произношението, незначителна промяна за подчертаване на гласните – нищо повече, но разказът на Латимър стана напълно неразбираем.

– Премина на някакъв език от древен цикъл – усмихна се Шийрън лукаво. – Вероятно от традиционния им втори цикъл. Това е езикът, на който е написана „Книгата на откровенията“.

– Няма значение. Чух достатъчно – Теримън отдръпна стола и приглади косите си назад. Ръцете му вече не трепереха. – Чувствам се много по-добре сега.

– Наистина ли? – Шийрън бе малко изненадан.

– Мога да го кажа. Само допреди миг изпитвах ужасяващ страх. Твоите приказки за гравитацията, това, че видях с очите си началото на затъмнението ме довършиха. Но такова нещо – той посочи с палец презрително Култиста, – това е от онзи род неща, които ми разправяше някога моята бавачка. Надсмивах се на такива небивалици през целия си живот. Няма да им позволя да ме уплашат сега.

Журналистът си пое дълбоко дъх и продължи оживено:

– Но, ако искам да си запазя доброто състояние, ще трябва да седна с гръб към прозореца.

– Да, но не е зле да говориш по-тихо – предупреди го Шийрън. – Ътън току-що измъкна глава от онази кутия, с която изследва нещо, и ти хвърли убийствен поглед.

– Бях забравил за стареца! – Теримън направи гримаса и старателно обърна стола си с облегалката към прозореца. После хвърли през рамо поглед, пълен с отвращение и каза. – Дойде ми наум, че би трябвало да има някакъв имунитет срещу тази звездна лудост.

Психологът не отговори веднага. Бета беше вече преминала зенита си. Квадратчето кървава слънчева светлина, което се очертаваше на пода от прозореца, се бе настанило върху коленете на Шийрън. Той се вгледа замислен в мътния му цвят, после се наведе и погледна косо към

самото слънце.

Черното петно се бе увеличило, то покриваше една трета от Бета. Психологът потръпна и когато се изправи отново, румените му страни бяха загубили част от цвета си.

С почти извинителна усмивка той също обърна стола си:

– Навярно около два милиона души в Саро в този момент се опитват да се присъединят към Култа за грандиозното му възраждане... – после иронично добави – За един час Култът ще се намира в невиджан подем. Вярвам, че ще се възполват максимално от него. А за какво говореше ти?

– Питам се нещо: как Култистите успяват да запазят „Книгата на откровенията“ от цикъл в цикъл и преди всичко как е била написана. Трябва да съществува някакъв имунитет, защото, ако всички полудяват, кой би оцелял, за да напише книгата?

– Ами ето какво, млади човече – Шийрън го изгледа печално, – отговор на очевидци няма. Но пък имаме някои доста добри предположения за онова, което се е случило. Разбираш ли, има три вида хора, които могат да останат относително незасегнати. Първо, малцината, които изобщо не са виждали Звездите: сериозно възпрепятстваните или онези, които се напиват до забрава в началото на затъмнението и така си остават до края. Тях ги изключваме... защото не са истински очевидци. После има деца под шест годинки, за които светът като цяло е свършено нов и непознат, за да бъдат чак толкова напласнени от Звезди и Мрак. Такива феномени за тях са просто нещо ново в един удивителен свят. Допускаш го, нали?

– Предполагам, че е така – кимна колебливо другият.

– Накрая са онези, чийто разум е прекалено примитивно устроен, за да бъдат изцяло извадени от равновесие. Безчувствените трудно могат да бъдат впечатлени – такива хора като някои от нашите по-стари, съсипани от работа селяни. Е, децата биха имали смътни спомени, които в съчетание с обърканото, несвързано бръщолевене на малоумните, формират „Книгата на откровенията“. Естествено, първоначално книгата се е основавала на твърденията на почти неграмотни хора, за да бъдат историци – децата и слабоумните – и вероятно е редактирана и преработена през циклите.

– Допускаш ли – прекъсна го Теримън, – че са я пренасяли през циклите по начина, по който ние смятаме да съхраним тайната на гравитацията?

– Може би – присви рамене равнодушно Шийрън, – но не е важен

точно методът им. Правят го по някакъв начин. Това, което исках да кажа, е, че книгата не би могла да бъде друго, освен повествование за редица изопачени събития, дори и да се основава на факти. Например спомняш ли си експеримента с дупките на покрива, който Фаро и Иймот са провели... този, дето не успя?

– Да.

– Знаеш ли защо не... – психологът млъкна изведнъж и се надигна разтревожен, защото Ъгън се приближаваше с вкаменено от ужас лице.
– Какво се е случило?

Директорът го дръпна настрана и Шийрън усети несъзнателното помръдване на пръстите му върху лакътя си.

– Не викай! – проговори тихо Ъгън. Гласът му бе натежал от умора.

– Току-що разговарях със Скривалището по нашата линия.

– В опасност ли са? – прекъсна го психологът нетърпеливо.

– Не те – директорът наблегна на местоимението. – Запечатали са се преди малко и имат намерение да останат така до други ден. Те са в безопасност. Но градът, Шийрън... там е касапница. Не можеш да си представиш... – нямаше сили да говори.

– Е? – изстреля Шийрън нетърпеливо. – Какво от това? Ще стане и по-лошо. Защо си се разтреперал? – но после запита подозрително. – Как си?

От очите на директора изхвърчаха гневни искри при този намек, но бързо угаснаха, надделя отново тревогата му:

– Ти не разбираш. Култистите са се надигнали. Подстрекават хората да шурмуват Обсерваторията... обещават им незабавно опрощаване на греховете, спасение, всичко им обещават! Какво да правим, Шийрън?

Другият сведе глава и известно време се визира във върховете на обувките си. Започна да потупва брадичката си с кокалчетата на пръстите си, накрая вдигна поглед и отсече твърдо:

– Да правим ли? Какво има толкова да правим? Съвсем нищо. Знаят ли хората за това?

– Не, в никакъв случай!

– Чудесно! Не им казвай. Колко остава до пълното затъмнение?

– По-малко от час.

– Няма какво да му мислим, трябва да рискуваме. Ще ни е нужно доста време, за да съберем една солидна група хора, а още повече време ще отиде, за да ги доведем тук. Ние сме на цели пет мили от града...

Погледът му се плъзна през прозореца към хълмовете, където парцелите обработваема земя отстъпваха пред редиците от бели къщи в

предградията; спусна се към големия град с неясни очертания на хоризонта... едно мъгляво петно в намаляващото сияние на Бета.

– Това ще отнеме време – повтори Шийрън, без да откъсва очи от гледката. – Продължавайте да работите и се молете затъмнението да ни споходи преди Култистите.

Бета изглеждаше като разрязана наполовина. Линията на деление очертаваше слаба вдлъбнатина във все още ярката част на Слънцето. Приличаше на гигантски клепач, който се спуска над светлината на един свят.

За Шийрън слабите шумове в стаята изведнъж заглъхнаха и той съзнаваше единствено заглушаващата тишина на полята. Като че ли дори насекомите бяха онемели от страх. И всичко се носеше в мъгла.

След няколко мига психологът подскочи стреснат, защото Теримън извика почти в ухото му:

– Нещо нередно ли има?

– А? Ъ-ъ-ъ... не. Върни се на стола си. Пречим.

Двамата бързо и безшумно се настаниха отново в ъгъла, но психологът се умълча. След време разхлаби яката си, раздвижи гръбнака си напред-назад, но явно не усети облекчение. После изненадващо вдигна поглед към младия мъж:

– Имаш ли някакви затруднения с дишането?

Журналистът отвори широко очи и направи няколко дълбоки вдишвания

– Не. Защо?

– Предполагам, че е от продължителното виждане през прозореца. Здравчаването ми действа зле. Затрудненото дишане е един от първите признаци за пристъп на клаустрофобия.

Теримън отново си пое дълбоко въздух:

– А на мен ми няма нищо засега. Я виж, тук има още един от персонала.

Бийни бе разположил едрата си фигура между светлината и двойката в ъгъла. Шийрън го изгледа с тревога.

– Здравсти, Бийни!

Астрономът прехвърли тежестта на тялото си от единия на другия крак и стеснително се усмихна:

– Нали нямате нищо против, ако седна замалко и взема участие в разговора? Апаратите ми са заредени, нямам какво да правя до пълното затъмнение – той замълча и хвърли едно око на Култиста, който преди петнайсет минути бе извадил малка, подвързана с кожа книжка от

ръкава си и оттогава съсредоточено се ровеше в нея. – Този плъх не причинява неприятности, нали?

Шийрън поклати глава в знак на отрицание. Бе изпънал раменете си назад и сега цялото му внимание се съсредоточаваше в усилията да диша равномерно.

– Имаш ли някакви затруднения с дишането, Бийни? – запита психологът.

Астрономът на свой ред пое въздух:

– Не ми се струва задушно.

– Пристъп на клаустрофобия – обясни извинително Шийрън.

– Ох! С мен е по-различно. Имам чувството, че очите ми са обърнати към вътрешностите ми. Всичко е като в мъгла... ами не се вижда ясно. А е и студено.

– О, студено е, да. Усещането ти не е илюзорно – чертите на Теримън се изкривиха от гримасата. – Сякаш съм транспортирал пръстите на краката си от единия до другия край на страната в хладилна камера.

– Онова, от което имаме нужда – намеси се Шийрън, – е да насочим вниманието си към други неща. Теримън, преди малко ти разказвах защо експериментът на Фар с дупките на покрива не е довел до нищо.

– Тъкмо беше започнал – журналистът прегърна едното си коляно с две ръце и подпря брадичката си на него.

– Ами тъкмо се канех да ти кажа, че тях ги е подвело буквалното възприемане на „Книгата на откровенията“. Навярно няма никакъв смисъл да приписваме на Звездите голямо значение от гледна точка на физиката. Възможно е при пълен Мрак съзнанието да изпитва абсолютната необходимост да създава светлина. Съществува вероятност Звездите да са всъщност само тази илюзия за светлина.

– С други думи – прекъсна го Теримън, – искаш да кажеш, че Звездите са резултат от лудостта, а не една от причините? Тогава за какво са необходими снимките на Бийни?

– За да потвърдят илюзията, може би; или да докажат обратното... Знаем ли? И все пак...

Бийни бе придърпал стола си по-близо и лицето му издаваше внезапно обзелия го ентусиазъм:

– Слушайте, радвам се, че двамата засегнахте този въпрос – той присви очи и вдигна палец, за да прикове вниманието им – Мислил съм за тези Звезди и ми хрумна нещо наистина хубаво. Разбира се, то е само като пяната по гребените на вълните. Аз не се опитвам да го предложа сериозно, но смятам, че е интересно. Искате ли да чуете?

Като че ли още не беше готов за разказа си, но Шийрън се облегна на стола си и го окуражи:

– Давай! Слушам те.

– Ами да допуснем, че има и други слънца във Вселената – Бийни замълча за миг засрамен. – Имам предвид слънца, които са толкова далече, че са прекалено неясни, за да ги видим. Сигурно си мислите, че съм се нагълтал с разни научнофантастични измислици.

– Не е задължително. И все пак съществуването на тези слънца не се ли изключва от факта, че според Закона за Гравитацията те щяха да бъдат открити благодарение на силите им на привличане?

– Ако се намират достатъчно далече – не. Но наистина далече... на четири светлинни години например или дори повече. Тогава никога нямаше да можем да открием отклоненията, защото щяха да са твърде незначителни. Да кажем, че има много слънца на такава далечина... десет или, да допуснем, двайсет.

– Чудесна идея за една хубава статия в неделното приложение – подсвирна напевно Теримън. – Двайсет слънца в една Вселена с диаметър осем светлинни години. Уха! Нашият свят би изглеждал като песъчинка пред него. Читателите ще изгълтат статията като топъл хляб.

– Това е само една идея – усмихна се Бийни, – но ви е ясно какво имам предвид. По време на затъмнение тези двайсет слънца щяха да стават видими, защото нямаше да има истинска слънчева светлина, която да ги затъмнява. Заради голямото разстояние те биха изглеждали дребнички, подобни на множество малки топчета. Култистите говорят за милиони Звезди, но вероятно преувеличават. Просто във Вселената няма толкова място, за да се съберат милиони слънца... освен ако не се допират едно до друго.

– Ти налучкваш нещо, Бийни – Шийрън го бе изслушал с постепенно нарастващ интерес. – Точно това би се случило, преувеличението би станало реалност. Нашият разум, както знаеш, не може да възприеме пряко нито едно число по-голямо от пет... след пет съществува само понятието „много“. Една дузина би се превърнала в милион точно по този начин. Дяволски сполучлива идея!

– Имам и още една хубава малка идея – поотпусна се Бийни. – Замисляли ли сте се каква проста работа щеше да е гравитацията, ако имахме една нищо и никаква система? Да разгледаме Вселена, която има планета само с едно слънце. Тази планета ще се движи по траектория от съвършена елипса и силата на привличане ще бъде толкова явно изразена, че ще може да се приеме за аксиома. Астрономите от такъв

свят вероятно ще могат да открият гравитацията дори преди да са открили телескопа. Наблюденията с невъоръжено око ще са им достатъчни.

– Но ще бъде ли такава система динамично стабилна? – запита Шийрън със съмнение.

– Непременно! Този случай се нарича „Едно и едно“. Математически е разработен, но мен ме интересува философската страна.

– Приятно е да се мисли за нея – съгласи се психологът. – Като за една хубава абстракция... нещо подобно на идеалния газ или на абсолютната нула.

– Ами да – продължи Бийни, – съществува схващане, че животът на такава планета би бил невъзможен. Тя няма да получава достатъчно топлина и светлина, а ако се върти и около себе си, през половината от всеки ден тя ще тъне в абсолютен Мрак. Не можем при такива условия да очакваме развитие на живот... който зависи изцяло от светлината. От друга страна...

Столтът на Шийрън се преобърна, когато той скочи и прекъсна грубо телефотографа:

– Ътън е извадил светлините.

– Ха – обърна се Бийни да погледне, а после се ухили до ушите с нескрито облекчение.

Ътън държеше шест пръчки, дълги по около тридесет и дебели по около три сантиметра. Той стрелна с очи насъбралите се членове на колектива и нареди:

– Връщайте се обратно на работа, всички. Шийрън, ела да ми помогнеш!

Психологът се спусна към стареца. Двата нагласиха в пълно мълчание една-по една пръчките в пригодените за тях метални държачи по стените.

С вид на човек, понесъл най-свещения предмет при религиозен обред, Шийрън драсна голяма груба клечка кибрит, чиято лумнала светлина запраща, и я подаде на директора. Той поднесе пламъка към горния край на една от факлите.

Огнят затрептя несигурно около върха, докато едно внезапно, пукащо припламване не освети с жълтата си светлина изпъкналите части по набръчканото лице на Ътън. След като отдръпна клечката, от спонтанния радостен възглас на хората стъклата на прозорците зазвънтяха.

На върха на пръчката се полюшваше пламък от двайсет сантиметра! Постепенно бяха запалени и останалите факли, докато шест малки огъна осветиха с жълтите си пламъци далечния край на стаята.

Светлината бе слаба, по-слаба дори и от оскъдната слънчева светлина. Пламъците се извиваха лудешки и даваха живот на пияни, полушващи се сенки. От факлите се носеше невъобразим пушек и ужасна миризма на нещо прегоряло. Но нали излъчваха жълта светлина!

Имаше нещо неизразимо в тази жълта светлина след четири часа с мрачната, мъглява Бета. Дори Латимър вдигна глава от книжката си и гледаше удивен.

Шийрън топлеше ръцете си на най-близката факла, без да обръща внимание на саждите, които полепваха по тях във вид на фин сив прах. Психологът мърмореше въодушевено под носа си:

– Чудесно! Чудесно! Никога досега не съм си давал сметка какъв невероятен цвят е жълтият.

Теримън прие факлите с голяма доза подозрение:

– Какви са тези неща? – сбърчи той нос от миризмата им.

– От дърво – отговори кратко Шийрън.

– О, не. Те не горят. Горната им част е овъглена, а пламъкът продължава да извира от нищото.

– Това им е хубавото. Те са едни наистина ефикасни, изкуствено светещи механизми. Направихме няколкокостотин, но повечето са в Скривалището, естествено. Разбираш ли – той се обърна и избърса почернелите си ръце с носната си кърпа, – взима се пресована сърцевина от долнокачествена тръстика. Изсушава се добре и се напоява с животинска мазнина. Когато се запали, мазнината започва да изгаря малко по малко. Тези факли ще горят непрекъснато почти половин час. Гениално, нали? Разработката е на един от младите учени от Университета Саро.

След като отбеляза чудото, куполът притихна. Латимър пренесе стола си точно под една факла и продължи да чете, движейки устни в монотонно рецитиране на призиви към Звездите. Бийни се върна отново при своите фотоапарати. Теримън използваше възможността да допълни бележките си за статията, която смяташе да напише за вестника на следващия ден. Той извършваше тази процедура през последните два часа доста добросъвестно, макар и да имаше опасения, че трудът му е безсмислен.

Както можеше да се разбере от насмешливия блясък в очите на Шийрън, съсредоточеното водене на бележки откъсваше съзнанието на журналиста от факта, че небето постепенно променя цвета си към страшно, наситено пурпурночервено, сякаш бе едно гигантско, пряснообелено цвекло. Така бележките наистина изпълняваха целта си.

Въздухът ставаше някак си по-плътен. Здрачът като осезаемо

същество изпълни стаята и танцуващите кръгове жълта светлина около факлите започнаха да се очертават още по-ярко на фона на сгъстяващата се сивота във висините. Миришеше на пушек, чуваше се слабото прашене на горящите факли, тихите, предпазливи стъпки на един от мъжете около работната му маса, случайната въздишка на някой, опитал се да запази спокойствие в свят, който отстъпваше пред попълзновенията на Тъмнината.

Теримън пръв чу шума отвън. В началото бе смътното, неосъзнато усещане за шум, който би останал незабелязан, ако не бе мъртвешката тишина в купола.

Журналистът се надигна и остави бележника си. Затаи дъх и се заслуша. После с огромно нежелание се провря между солароскопа и един от апаратите на Бийни, за да застане пред прозореца.

Тишината се разлетя на хиляди парченца от гръмогласния му вик:

– Шийрън!

Всички спряха работа. Психологът след миг се озова до него. Ътън се присъедини. Дори Иймот 70, седнал горе на малката си, наклонена назад седалка пред окуляра на гигантския солароскоп, спря да работи и погледна надолу.

Бета бе само една тлееща отломка, която хвърляше последен, отчаян поглед към Лагош. Източният хоризонт, в посока към града, бе изчезнал в Мрака, а пътят от град Саро към Обсерваторията представляваше линия в бледочервен цвят. Тя бе обрамчена от двете страни с гори, чиито дървета някакси бяха загубили своята индивидуалност и се сливаха в непрекъсната сенчеста маса.

Ътън извика с пресипнал глас:

– Лудите от града! Идват!

– Колко остава до пълното затъмнение? – запита Шийрън.

– Петнайсет минути, но... те ще бъдат тук след пет.

– Няма значение, нека хората продължават да работят. Ще ги задържим. Това място е построено като крепост. Ътън, не откъсвай очи от нашия млад Култист за всеки случай. Теримън, ела с мен.

Психологът излетя през вратата, журналистът го следваше по петите. Стълбите се спускаха с тесни, кръгообразни извивки около централния стълб и потъваха в усойния, потискащ полумрак.

Инерцията на порива им ги отведе петдесет стъпала надолу. Мъждукащото, трептящо жълто петно от отворената врата на залата изчезна, тогава една зловеща сянка ги притисна и отгоре, и отдолу.

Шийрън спря. Притисна с една ръка гърдите си, очите му

изхвъркнаха и гласът му изхриптя:

– Не мога... да дишам... Слез най-долу... сам. Затвори всички врати...

Теримън се спусна още малко, после се обърна:

– Чакай! Можеш ли да издържиш поне една минута?

Той самият се задъхваше. Въздухът влизаше и излизаше от дробовете му като меласа. В съзнанието му бавно се появи зародишът на хистеричната паника при мисълта, че трябва сам да си пробива път през тайнствения Мрак. Теримън в крайна сметка се изплаши от тъмнината!

– Стой тук – каза той. – Ще се върна след секунди – и хукна нагоре. Взимаше по две стъпала наведнъж, сърцето му щеше да се пръсне... не само от изтощение... втурна се в залата и сграбчи една факла. Тя миришеше отвратително, а пушекът почти го ослепяваше, но той я стискаше така, сякаш се канеше да я целуне от радост.

Шийрън отвори очи и изстена, когато Теримън се наведе над него и го разтърси силно:

– Хайде, стегни се. Имаме светлина.

Теримън държеше факлата на нивото на стъпалата. Обграден от защитния кръг светлина, той се спускаше все по-надолу, поддържайки за лакътя залитация психолог.

Помещенията на приземния етаж бяха все още слабо осветени. Теримън почувства как ужасът малко се разсея.

– Дръж – нареди той безапелационно и подаде факлата на Шийрън. – Всеки миг можем да чуем нападателите.

Наистина щяха да ги чуят – откъслечните им, дрезгави, неразбираеми викове.

Шийрън имаше право: Обсерваторията бе построена като крепост. Вдигнаха я през последното столетие, тогава неогавотианският стил бе в разцвета на грозотата си. Обсерваторията бе проектирана да бъде преди всичко здрава и дълготрайна, а не красива.

Прозорците бяха защитени от дебели железни пръчки, вкарани дълбоко в бетона. Стените бяха солидно иззидани, така че земетресенията да не могат да ги разрушат, а вратата бе от дебели дъбови талпи, подсилени с желязо. Теримън дръпна резетата и те се затвориха с глухо дрънчене.

В другия край на коридора Шийрън тихо изруга. Той посочи разбитата ключалка на задната врата:

– Ето как е влязъл Латимър.

– Добре, не стой така – извика нетърпеливо Теримън. – Помогни ми

да струпаме мебелите там... и дръж тази факла далеч от очите ми. Димът ме съсипва.

Още докато говореше, той затисна вратата с тежката маса. За две минути издигнаха барикада, която компенсираше липсата на красота и симетрия в нея с непоклатимия си, огромен обем.

Някъде отдалеч неясно се чуха удари от голи юмурици по вратата. А виковете и кръсъците, които достигнаха до тях, сякаш идваха от друго измерение.

Тълпата бе тръгнала от град Саро, имайки предвид само две неща: да получи спасение с помощта на Култистите, като разруши Обсерваторията и да се избави от влудяващия ги страх, който почти ги бе парализирал. Нямаха време да мислят за коли, оръжия или водач, нито пък за някаква организация. Тръгнаха към Обсерваторията пеша и я нападаха с голи ръце.

И сега, след като вече бяха тук, последният блясък на Бета, последната рубиненочервена капка пламък мъждукаше едва-едва над едно човечество, на което му бе останал единствено безумния, безграничен страх!

– Хайде да се връщаме в купола! – изпъшка Теримън.

Само Иймот бе на мястото си до солароскопа. Останалите се бяха насъбрали около апаратите, а Бийни им даваше наставления:

– Чуйте ме добре, всички до един. Аз фотографирам Бета точно преди пълното затъмнение и сменям плаката – гласът му прозвуча дрезгав и издаваше обзелото го напрежение. – Така до всеки апарат ще има по един човек. Всички знаете какви са... какви са времената на експониране...

Мъжете отговориха утвърдително – кажи-речи без глас, със секнал дъх.

– Горят ли още факлите? – Бийни притисна с една ръка очите си. – Всичко е наред, виждам ги! – настани се той енергично на стола си. – А сега запомнете, недейте... не се опитвайте да избирате хубави пози. Не губете време в опити да заснемате по две звезди в един кадър. Една е достатъчна. И... усетите ли, че припадате, махнете се от апарата!

– Заведи ме при Ътън – прошепна Шийрън на Теримън, двамата бяха стигнали вече вратата на залата. – Не го виждам.

Журналистът не отговори веднага. Неясните силуети на астрономите се полюшваха като в мъгла, а и пламъците на факлите над тях съвсем се бяха смалили.

– Тъмно е – изхленчи той.

– Ътън! – протегна ръка Шийрън, препъна се и политна напред. – Ътън!

Теримън пристъпи бързо и го сграбчи за ръката:

– Недей. Аз ще те заведа – младият мъж успя все пак да прекоси стаята, затворил очите си за Мрака и съзнанието си за хаоса в него.

Но никой нито ги чуваше, нито ги забелязваше. Шийрън се блъсна в стената.

– Ътън!

Най-после психологът усети, че нечии разтреперани ръце го докоснаха и се отдръпнаха веднага.

– Ти ли си, Шийрън? – чу се и немощен глас.

– Ътън! – психологът се старееше да диша равномерно. – Не се тревожи за тълпата. Сградата е солидна, няма да могат да проникнат в нея.

Латимър, Култистът, изведнъж скочи, а лицето му се изкриви от гримасата на отчаяние. Беше дал дума и нарушаването ѝ би означавало да подложи душата си на смъртна опасност. И все пак това обещание бе изтръгнато насила от него. А Звездите щяха да се появят скоро! Той не можеше да остане настрана и да допусне... Все пак бе дал дума.

Лицето на Бини се осветяваше от слабата червена светлина на Бета, когато поглеждаше, за да улови последния ѝ лъч. Латимър го наблюдава известно време как работи приведен над апарата и реши да действа. От напрежение ноктите се врязаха в дланите му.

Когато се втурна срещу телефотографа, Култистът залитна силно. Пред него нямаше нищо, освен сенки, дори подът под краката му бе загубил твърдината си. А после някой се хвърли отгоре му и той падна, защото този някой вкопчи здраво пръсти в гърлото му.

– Пусни ме да стана или ще те убия! – Латимър сви едното си коляно и го заби силно в своя нападател.

Теримън извика пронизително, съзнанието му се замъгли от болката.

– Ах ти, двуличен плъх! – процеди той през зъби. Изглежда, че журналистът възприемаше едновременно всички движения в залата. Чу Бийни да се провиква дрезгаво: „Улових го! По апаратите, момчета!“, а после го обзе странното чувство, че последната нишка слънчева топлина изтъня и се стопи.

Чу в едно и също време последния смаян възглас на Бийни и изнедавшия вик, който нададе Шийрън – истерично кикотене, завършило с хриптене... и внезапна тишина, странна, мъртвешка тишина отвън.

И Латимър се бе отпуснал, разхлабвайки хватката си. Теримън се

взря в очите на Култиста, бяха отправени нагоре, а в пустотата им се отразяваше мъждукащата светлина на факлите. Видя и мехура от пяна върху устните на Латимър и чу от гърлото му да извира тихо животинско скимтене.

Тогава усети, че страхът бавно започва да го завладява. Облегна се на едната си ръка, надигна се и обърна очи към смразяващия кръвта му прозорец.

Там сияеха Звездите!

Но не земните, едва-едва премигващи три хиляди и шестстотин звезди, видими с просто око. Лагош се намираше в центъра на гигантско струпване от Звезди. Трийсет хиляди мощни слънца сияеха в пълното си великолепие и изгаряха душата му трийсет хиляди пъти. Величествената гледка бе по-заплашителна и смразяваща с ужасяващото си безразличие от острия вятър, който фучеше над студения, страховито мрачен свят.

Теримън се олюля, дъхът му секна в свитото гърло, всичките мускули на тялото му започнаха да се гърчат от завладяващия го ужас и непоносим страх. Той полудяваше и знаеше това със сигурност, но част от разума му крещеше и се мъчеше да пребори безнадеждния прилив на умопомрачаващия страх. Ужасно бе да полудява, съзнавайки, че полудява... да разбира, че след някаква си минутка ще го има физически и в същото време цялата му истинска същност ще бъде мъртва и удавена в черна лудост. Защото това бе Мракът... Мракът, Студът и Смъртта. Сияйните стени на Вселената бяха разрушени и от тях падаха ужасни черни отломъци, за да го смажат, да го затиснат, да го унищожат.

Блъсна се в някого, който пълзеше, но успя да го прескочи. Разтривайки измъченото си гърло, той закуцука към пламъците на факлите, които приковаха изцяло обезумелия му поглед.

– Светлина! – изкрещя Теримън.

Ъгън плачеше някъде, хлипайки ужасно като изплашено до смърт дете.

– Звезди... всичките Звезди... ние изобщо не знаехме. Нищо не знаехме. Мислехме шест звезди в една Вселена е нещо... Звездите не ни забелязваха... е Тъмнина завинаги и винаги и винаги и стените падат и... и ние не знаехме и ние не можехме да знаем и нищо...

Нечии нокти започнаха да драскат по стената към една от факлите, а тя падна и угасна. В същия миг ужасяващото великолепие на бездушните Звезди със скок се приближи до тях.

На хоризонта, по посока към град Саро, започна да нараства

пурпурно сияние, то ставаше все по-ярко, но съвсем не бе слънчево сияние.

Настъпи отново дълга нощ.

КРАЙ

© 1941 Айзък Азимов

Isaac Asimov
Nightfall, 1941

Източник: <http://sfbg.us>

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/1690>]